

Overvloed aan generatieve AI: begin klein

Door: Tim Doan

“Ik ben ervan overtuigd dat AI de werkdruk in het onderwijs kan verminderen”, begint Thijmen Sprakel het gesprek. Thijmen is docent aan het Maerlant College, AI-trainer en schrijver van het boek *Chatten met Napoleon* – een boek met voorbeelden, tips, en werkvormen met het werken met AI. Hij ziet in generatieve AI een krachtig hulpmiddel voor docenten.

Minder druk, meer tijd

Generatieve AI is een type kunstmatige intelligentie dat automatisch content kan maken op basis van input of opdrachten van gebruikers. Thijmen: “Werkdruk bestaat uit verschillende facetten: van het gevoel van waardering door de leidinggevende tot doorgroeimogelijkheden en facilitaire zaken. Dat zijn dingen die wat minder met AI te faciliteren zijn. Maar juist aan de administratieve kant – waar veel tijd in gaat zitten – kan generatieve AI een grote meerwaarde bieden en echt tijd besparen. Denk aan lesvoorbereiding en nakijkwerk of dat eeuwige administreren en die duizenden e-mails schrijven. Ik denk dat je rustig 20% van de werkdruk, misschien wel een groter aandeel, kunt wegnemen door AI het te laten automatiseren.”

Thijmen Sprakel

Veelbelovende kansen

Volgens Stichting Kennisnet, een organisatie die scholen in PO, VO en MBO ondersteunt bij de inzet van ICT, biedt AI schoolleiders concrete kansen: van meer kansengelijkheid via digitale huiswerkondersteuning tot het evalueren van onderwijskwaliteit. Ook praktische processen zoals roosteren kunnen geautomatiseerd worden. Met generatieve AI is het zelfs mogelijk om beleidsplannen, jaarverslagen en nieuwsbrieven snel op te stellen – en meertalig te communiceren met ouders.

Welwillende bestuurder

Maar de integratie van AI gaat binnen het onderwijs niet snel genoeg, volgens Thijmen: “Het traject verloopt tergend langzaam en hangt nog te veel af van de welwillendheid van de bestuurder. Een welwillende bestuurder organiseert studiedagen binnen een onderwijsgroep en zorgt dat er vaart komt. Heb je die niet, dan gaat het echt langzamer. Het is belangrijk dat je binnen je school een groep van welwillenden hebt die zich verdiepen in AI. Zoek vervolgens contact met andere scholen en kijk of je budget kunt krijgen van je bestuurder. Een bestuurder hoeft dan in principe niets te organiseren.”

“

AI is superhandig,
maar het is belangrijk
dat je er slim
mee omgaat

Slim omgaan

Thijmen: “AI is superhandig, maar het is wel belangrijk dat je er slim mee omgaat én over de juiste vaardigheden beschikt. Alleen dan kun je AI verantwoord en effectief inzetten.

Beleid is daarbij onmisbaar, zeker in het onderwijs. Als een school geen uniform beleid heeft over AI, krijg je een soort lappendeken. Iedereen gaat zijn eigen gang. De één werkt met dit programma, de ander met dat. De één gebruikt AI wel bij toetsen, de ander helemaal niet. Dat zorgt voor chaos en maakt het voor leerlingen erg verwarrend.”

Ik denk dat het onderwijs baat heeft bij nationaal AI-beleid

Nationaal beleid

“Ik denk daarom dat het onderwijs baat heeft bij nationaal AI-beleid. Dat de overheid voorschrijft dat je op onderwijsinstellingen bepaalde programma's niet gebruikt, bijvoorbeeld. Scholen zijn nog zoekende en hebben behoefte aan duidelijke sturing. Ik verwacht dat er binnen vijf jaar nationale kaders zijn én een nationaal trainingsprogramma op het gebied van AI. Bijvoorbeeld: op een onderwijsinstelling mag je dit en dat wel toetsen, en dit en dat niet. Bepaalde toepassingen van AI mogen wel worden ingezet voor toetsing, andere niet.”

Analyseer je werk

Thijmen eindigt met concrete tips voor onderwijsprofessionals die zich willen verdiepen in AI: “Als je zelf met AI aan de slag wilt in je werk, is het slim om eerst een analyse te maken van je werkdag of werkweek. Waar gaat je tijd in zitten? Werk je veel achter de computer? Ben je veel bezig met e-mail? Schrijf je rapporten voor klanten? Doe je veel aan acquisitie of administratie? Als je dat in kaart hebt gebracht, kijk dan: welk deel van je werk bestaat uit herhaalbare, administratieve handelingen? Op basis daarvan kun je gericht zoeken: welke AI-tools of bedrijven zijn er die dat soort taken kunnen overnemen of verlichten? Begin dus niet zomaar met 'AI-geletterd worden' door willekeurig tools uit te proberen. Het risico is dat je verdrinkt in het enorme aanbod. Mijn advies: begin bij je eigen werkpraktijk. Kies één klein onderdeel van je workflow en onderzoek hoe je daar AI slim kunt inzetten.”

De AOb werkt momenteel aan een richtlijn voor het gebruik van AI in de klas. De bond wil ook andere organisaties in het onderwijs, zoals het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, bij de richtlijn betrekken. In een schriftelijke reactie aan de NOS in september 2024 zegt staatssecretaris Paul (Funderend Onderwijs en Emancipatie) over een beleid het volgende: “AI biedt kansen om het leren te personaliseren en om leraren te ondersteunen bij hun werk. Maar ik zie dat de snelle ontwikkeling van AI tegelijkertijd zorgen oproept. Ik begrijp die zorgen heel goed. Wat mij betreft ligt de sleutel vooral bij de manier waarop de docent in de klas hiermee omgaat.”

